

Değerli okurlarımız, Niyaz Dergisi'nin yeni sayısı ile karşınızda olmanın mutluluğunu yaşıyor, sizleri saygıyla selamlıyoruz. Bu sayıda da editör kurulunun emek ve katkılarıyla dergimizin akademik teamüllere uygun biçimde hazırlanması ve nitelikli dizinlerde yer alma hedefi doğrultusunda yoğun ve titiz bir çalışma süreci yürütülmüş; bu kapsamda çok sayıda toplantı ve görüşme gerçekleştirilmiştir. Dergimizin ikinci sayısının hazırlık süreci boyunca hakemler özveriyle çalışarak önemli destek sunmuştur. Bu vesileyle hakemlerimize, yazarlarımıza ve sürecin her aşamasında emeği geçen dergi çalışanlarına içten teşekkürlerimizi sunarız.

Aylar süren titiz ve yoğun bir hazırlık sürecinin ardından NİYAZ Dergisi'nin Bahar 2026 sayısı yayıma hazır hâle getirilmiştir. Bu sayımızda, özgün araştırma makalelerinin yanı sıra kitap tanıtımlarına ve Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen bilimsel etkinliklere de yer verilmiştir.

Dergimizin ikinci sayısının ilk araştırma makalesi, Caner Işık ile Bircan Kayacan tarafından kaleme alınan “Alevi ve Bektaşî Âşıklık Geleneği” adlı çalışmadır. Makale, Alevi ve Bektaşî âşıklık geleneğine ilişkin mevcut literatürde yeterince ele alınmamış meseleleri tartışmaya açması ve yapılmış çalışmalarda eksik bırakılan tarihsel ve kültürel boyutları merkeze alması açısından önem taşımaktadır. Yazarlar; “Alevi ve Bektaşî Âşıklık Geleneği”ni yalnızca edebî bir üretim biçimi olarak değil, aynı zamanda inançsal, toplumsal ve tarihsel bir yapı içerisinde ele almaktadır. Âşıklık geleneğinin XVI. yüzyılda kurumsal bir kimlik kazanmasına rağmen, kökenlerinin Bâtını tekke çevrelerinde gelişen heterodoks inanç yapısına dayandığı belirtilmektedir. Bu bağlamda gelenek, kam/şaman-baksı geleneğinden ozan tipine, oradan derviş-âşığa ve kent merkezli âşıklığa uzanan tarihsel bir seyir içerisinde değerlendirilmekte; farklı kültürel ve inançsal unsurları bünyesinde barındıran çok katmanlı bir yapı olarak ele alınmaktadır. Makale, âşıklık geleneğini; kutsal bilginin aktarımının sağlandığı, ahlaki normların yeniden üretildiği ve deyişler ile nefesler aracılığıyla kolektif hafızanın kuşaktan kuşağa taşındığı önemli bir kültürel alan olarak konumlandırmaktadır. Bu yönüyle çalışma, âşıklık geleneğinin toplumsal meşruiyetin inşası ve kültürel belleğin sürekliliğinin sağlanmasında üstlendiği işlevleri görünür kılarak Alevi-Bektaşî literatürüne önemli katkılar sunmaktadır.

Dergimize katkı sunan bir diğer çalışma, Bülent Kara tarafından kaleme alınmıştır. “Alevi Yoksullaşmasında Temel Görünüm: Bir Toplumsal Sorgulama” başlıklı, kapsamlı ve çok yönlü nitelik taşıyan bu çalışmanın birinci bölümü, dergimizin bu sayısında okuyucularla buluşmaktadır. Kara'nın çalışmasının temel amacı, Aleviliğin yoksullaşma süreçlerinin toplumsal yaşamın hangi alanlarında ve hangi biçimlerde ortaya çıktığını incelemektir. Modernleşme süreciyle birlikte Aleviliğin tarihsel, sosyokültürel ve dinî yapısı önemli ölçüde dönüşüme uğramıştır. Bu sürecin Alevi toplumunda ortaya çıkardığı toplumsal dönüşümler ve kimlik sorunları, çalışmada yoksullaşma kavramı çerçevesinde incelenmiş; araştırma tarama modeli kullanılarak bütüncül ve sistematik bir yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Alevi-Bektaşî alan yazınına önemli katkılar sunacağını düşündüğümüz bu çalışmanın ikinci kısmının da dergimizin sonraki sayılarında yayımlanmasını umuyoruz.

Ali Tanrıverdi tarafından kaleme alınan “Alevilik ve Bektaşilikte ‘Rıza(lık) ve Rızî(lık)’ Kavramının Anlam Dünyası” adlı çalışmada, Alevi-Bektaşî inanç ve düşünce dünyasında hem zahîrî hem de bâtnî boyutlarıyla merkezî bir konumda olan rıza(lık) ve rızî(lık) kavramları ele alınmıştır. Çalışmada, söz konusu kavramların taşıdığı anlam dünyası, içeriden bir bakış açısıyla yorumlanmaya çalışılmıştır.

Esen Poyraz’a ait makalemiz ise “Bektaşî Kimliğinin Macar Sahne Sanatlarındaki Yansıması: Jenő Huszka’nın Gül Baba Opereti” ismini taşımaktadır. Gül Baba figürü ve onun etrafında gelişen anlatılar, Türk ve Macar kültürleri arasındaki tarihsel ve kültürel etkileşimin önemli bir kesişim alanını oluşturmaktadır. Makalede, Gül Baba merkezli Gül Baba opereti, sahne sanatları bağlamında analiz edilmekte ve tarihsel, kültürel ve sembolik yönleriyle ele alınmaktadır. Çalışma, ayrıca eserin farklı dönemlerde yeniden yorumlanması üzerinden Gül Baba figürünün kültürlerarası diyalog ve hoşgörü temelli bir temsil düzlemine nasıl ve ne şekilde dönüştüğünü de ortaya koymaktadır.

Kıvılcım Polat tarafından kaleme alınan “Cem Dilinde Kavramsal Evren” başlıklı çalışma, dergimizin bu sayısında yer bulan makalelerden bir diğeridir. Araştırmada, Alevi-Bektaşî inanç sisteminin temel icra alanı olan cemlerde kullanılan dilin kavramsal ve metaforik yapısı, bağlam merkezli bir yaklaşım ve saha verileri temelinde incelenmekte; söz konusu dilin, kolektif yapının sürekliliğini sağlayan bütünleştirici bir işlev üstlendiği ortaya konulmaktadır.

Anıl Durdu tarafından yazılan “Kılıcın Gölgesi: Hatâyî Şiirinde Zülfikar’ın Sureti” makalemizde ise Hatâyî şiirinde Zülfikar imgesinin anlam dünyasının ortaya konulması amaçlanmış ve söz konusu imgenin çeşitli metaforlar aracılığıyla kurduğu sembolik ve inançsal düzlem analiz edilmiştir.

Son çalışmamız olan “Kentleşme Sürecinde Cem İbadetinde Semah Hizmeti: Gaziantep Cemevleri Üzerine Bir Alan Araştırması” adlı yazımız ise Firdes Nehir Tunç’a aittir. Çalışma, Alevi-Bektaşî inanç sisteminde semahın kentleşme sürecinde geçirdiği dönüşümü Gaziantep’teki iki cemevi örneği üzerinden incelemektedir. Araştırmanın bulguları, semahın kent ortamında cem ibadetinin temel ve birleştirici bir unsuru olarak varlığını sürdürdüğünü; bununla birlikte kentleşme ve toplumsal değişim süreçlerinin etkisiyle icra biçimi, süresi ve erkân uygulamalarında belirli farklılaşmaların ortaya çıktığını ortaya koymaktadır.

Dergimizin Yayın Değerlendirme bölümünde Hasan Cuşa, Bekir Yıldız’ın “Kerbela” romanını ele almış; Fatoş Yalçınkaya ise Cem Erdem’in “Alevilik Eğitimi: Evrensel İlkeler ve Pedagojik Modeller” adlı eserini incelemiştir.

NİYAZ Alevilik-Bektaşîlik Çalışmaları Dergisi’nin bu ikinci sayısında yayımladığımız her bir makale ve incelemenin, toplumsal hafızanın korunması ve kültürel sürekliliğin bilimsel bir zeminde tahkim edilmesi noktasında kıymetli birer başvuru kaynağı olacağına dair inancımız tamdır. Bu akademik yolculukta bizlere eşlik eden tüm paydaşlarımıza teşekkür eder, dergimizin bilim dünyasına ve tüm okurlarımıza hayırlı olmasını dileriz.

Saygılarımızla...

Prof. Dr. Murat Cem DEMİR
Başeditör

FROM THE EDITOR

Dear Readers, we are pleased to present to you the new issue of NİYAZ Journal, and we respectfully extend our greetings to you. In this issue, as in the previous one, an intensive and meticulous process has been undertaken through the efforts and contributions of the Editorial Board to ensure that our journal is prepared in accordance with academic standards and in pursuit of its goal of being included in reputable indexes. In this regard, numerous meetings and consultations have been carried out. Throughout the preparation process of the second issue of our journal, our reviewers have offered invaluable support through their devoted work. We would therefore like to express our sincere gratitude to our reviewers, authors, and all members of the journal team who contributed to every stage of this process.

After several months of meticulous and intensive preparation, the Spring 2026 issue of NİYAZ Journal is now ready for publication. In this issue, alongside original research articles, we also included book reviews.

The first research article in the second issue of our journal is titled “The Alevi and Bektashi Âşıklık Tradition”, authored by Caner Işık and Bircan Kayacan. The article is significant in that it opens to discussion issues concerning the Alevi and Bektashi âşıklık (minstrel-poet tradition) tradition that have not been sufficiently addressed in the existing literature, while placing at its center the historical and cultural dimensions that have remained underexamined in previous studies. The authors approach the “Alevi and Bektashi Âşıklık Tradition” not merely as a form of literary production, but also within a religious, social, and historical structure. Although the âşıklık tradition acquired an institutional identity in the sixteenth century, the article states that its origins are rooted in the heterodox belief structure that developed within Bâtini Tekke (esoteric Sufi lodge milieus) circles. In this context, the tradition is examined within a historical trajectory extending from the kam/şaman-baksı tradition (shamanic ritual-specialist and bardic tradition) to the figure of the ozan (bard-poet), and from there to the dervish-âşık (dervish-minstrel) and urban-centered âşıklık. It is thus treated as a multilayered structure encompassing diverse cultural and religious elements. The article positions the âşıklık tradition as a significant cultural field through which sacred knowledge is transmitted, moral norms are reproduced, and collective memory is carried from generation to generation by means of deyiş (sacred lyrical utterances or hymns) and nefes (devotional hymns). In this respect, the study makes an important contribution to Alevi-Bektashi scholarship by rendering visible the functions assumed by the âşıklık tradition in the construction of social legitimacy and in ensuring the continuity of cultural memory.

Another study contributing to our journal has been authored by Bülent Kara. The first part of this comprehensive and multidimensional study, titled “The Basic Manifestation of Alevi Impoverishment: A Social Inquiry”, appears in the present issue of our journal. The main aim of Kara’s study is to examine in which areas of social life, and in what forms, the processes of impoverishment within Alevism have emerged. With the process of modernization, the historical, sociocultural, and religious structure of Alevism has undergone a significant transformation. The social transformations and identity-related issues that this process has generated within Alevi society are examined in the study within the framework of the concept of impoverishment. The research has been conducted through a holistic and systematic approach, employing the survey model. We believe that this study will make significant contributions to the Alevi-Bektashi literature, and we hope that its second part will also be published in the forthcoming issues of our journal.

The study titled “The Semantic World of the Concepts of Rıza/lık and Razi/lık in Alevism and Bektashism”, authored by Ali Tanrıverdi, examines the concepts of rıza(lık) (consent, assent, and spiritual approval) and razi(lık) (being content, consenting, and being spiritually reconciled), which occupy a central position in the Alevi-Bektashi world of belief and thought in both their zahiri (exoteric/apparent) and bātini (esoteric/inner) dimensions. The study seeks to interpret the semantic universe carried by these concepts from an insider’s perspective.

The article by Esen Poyraz is titled “The Reflection of Bektashi Identity in Hungarian Performing Arts: Jenő Huszka’s Gül Baba Operetta”. The figure of Gül Baba and the narratives that developed around him constitute an important point of intersection in the historical and cultural interaction between Turkish and Hungarian cultures. In the article, the Gül Baba operetta, centered on the figure of Gül Baba, is analyzed within the context of the performing arts and examined in terms of its historical, cultural, and symbolic dimensions. The study also demonstrates how, through the reinterpretation of the work in different periods, the figure of Gül Baba was transformed into a representational sphere grounded in intercultural dialogue and tolerance.

The study titled “The Conceptual Universe in the Language of Cem”, authored by Kivılcım Polat, is another article featured in this issue of our journal. Based on a context-centered approach and field data, the study examines the conceptual and metaphorical structure of the language used in cem (communal ritual gatherings in Alevism), which constitutes the principal performative sphere of the Alevi-Bektashi belief system. It further demonstrates that this language assumes an integrative function that ensures the continuity of the collective structure.

The article “The Shadow of the Sword: The Image of Zülfikar in Hatâyi’s Poetry”, authored by Anıl Durdu, aims to reveal the semantic world of the image of Zülfikar in Hatâyi’s poetry and analyzes the symbolic and religious plane established by this image through various metaphors.

The final article in this issue, titled “The Semah Service in Cem Worship in the Process of Urbanization: A Field Study on Cemevis in Gaziantep”, is authored by Firdes Nehir Tunç. The study examines the transformation that semah (a ritual movement/dance performed within Alevi-Bektashi worship) has undergone in the Alevi-Bektashi belief system during the process of urbanization, based on the cases of two cemevis in Gaziantep. The findings of the research reveal that semah continues to exist in the urban context as a fundamental and unifying element of cem. At the same time, they demonstrate that, under the influence of urbanization and processes of social change, certain differentiations have emerged in its mode of performance, duration, and erkân (ritual order and spiritual etiquette) practices.

In the Publication Review section of our journal, Hasan Cuşa discusses Bekir Yıldız’s novel Kerbela, while Fatoş Yalçınkaya reviews Cem Erdem’s work titled Alevilik Eğitimi: Evrensel İlkeler ve Pedagojik Modeller (Alevi Education: Universal Principles and Pedagogical Models).

We firmly believe that each article and review published in this second issue of NİYAZ – Journal of Alevi-Bektashi Studies will serve as a valuable reference source for the preservation of social memory and the strengthening of cultural continuity on a scholarly foundation. We extend our gratitude to all our stakeholders who have accompanied us on this academic journey, and we hope that this issue will prove beneficial to the scholarly community and to all our readers.

Respectfully...

*Prof. Dr. Murat Cem DEMİR
Editor in Chief*